

LID VAN DE NSB

HOE HET EEN LID VAN DE NSB VERGING IN KOEDIJK VAN 1937 TOT 1947

Geert L. werd op 11 februari 1893 geboren als zoon van een koopman in Amerongen.

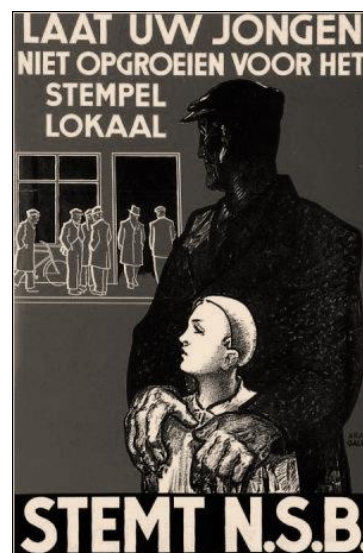
Geert was werkmans van beroep en hij trouwde in 1919 in Utrecht met Aaltje. Dit huwelijk was geen succes, want al na korte tijd werd het weer ontbonden. Hij trouwde 1921 voor de tweede keer in Utrecht met Pieterella. Zij overleed in 1931, en het echtpaar woonde toen nog steeds in Utrecht.

Geert komt in 1933 via Den Haag en Alkmaar in Sint Pancras wonen. Hij is dan colporteur van beroep, maar als hij in 1937 naar de Bovenweg in de gemeente Koedijk verhuist, wordt weer werkmans van beroep opgegeven. Uit latere stukken zal echter blijken, dat hij ook regelmatig werkloos is geweest in deze tijd.

Inmiddels was Sien L. in zijn leven gekomen. Sien werkte als dienstbode in Gent (België), Den Haag, Delft en Rijswijk. Beiden zijn volgelingen van het Nederlandsch Leger des Heils. Geert heeft hierbij zelfs de rang van luitenant.

In 1937 verhuist Sien eveneens naar Sint Pancras en trouwt dan op 12 maart 1937 met Geert.

De huwelijksinzegening van broeder Geert en zuster Sien vindt plaats in het gebouw van het Nederlandsch Leger des Heils in de Hekelstraat in Alkmaar.

Het Nederlandsch Leger des Heils had zich in 1921 afgescheiden van het internationaal opererende Leger des Heils opgericht door William Booth. Belangrijkste reden hiervan was de transparantie, vooral op financieel gebied, van deze vanuit Engeland bestuurde organisatie.

In tegenstelling tot het Leger des Heils werd het Nederlandsch Leger des Heils niet door de Duitse bezetter verboden ten tijde van de Tweede Wereldoorlog, omdat de organisatie niet geleid werd vanuit Engeland en daar geen banden mee onderhield.

In 1938 sluit Geert zich als lid aan bij de Nationaal-Socialistische Beweging in Nederland (NSB) en is daar in 1938 zelfs enige tijd groepsleider. Hij blijft lid tot de opheffing van de NSB in 1945. Het gezin heeft het in deze periode niet breed. Ze vragen in 1938 aan het gemeentebestuur van Koedijk onder andere ontheffing van (honden)belasting. Waarschijnlijk kon Geert niet altijd werk vinden, mogelijk ook niet vanwege zijn NSB-lidmaatschap.

Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog wordt het vinden van werk voor de NSB'er nog moeilijker. De werkgevers, meestal boeren uit de omgeving, willen geen NSB'er in dienst hebben. Geert, die dan inmiddels langdurig werkloos is, besluit zich dan aan te melden bij het Nationalsozialistische Kraftfahrkorps (NSKK).

Hij kwam in 1941 als chauffeur bij de NSKK Gruppe Luftwaffe terecht en hij werd in Frankrijk en Rusland ingezet.

Het Nationalsozialistische Kraftfahrkorps (NSKK) was oorspronkelijk een paramilitair onderdeel van de Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (NSDAP), de partij van Adolf Hitler in Duitsland en was bedoeld om het gebruik van auto- en motorvervoer te stimuleren.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het korps als bevoorradingseenheid aan de verschillende fronten gebruikt, trainden zij in Duitsland vrachtwagen- en tankchauffeurs voor de Wehrmacht, deden vervoerstaken in Polen voor de SS en de Wehrmacht, vervoerden zij materialen voor de Luftwaffe in Frankrijk en werden ingezet bij de operatie Barbarossa in Rusland.

Omdat de meeste Duitse vrijwilligers opgeroepen waren voor de militaire dienst, werden vanaf januari 1941 ook buitenlanders als vrijwilliger voor de NSKK geworven. In Nederland bevond het kantoor van de NSKK zich in Den Haag. De nieuw geworven NSKK'ers kwamen na een opleiding in Diest of Vilvoorde (België) in dienst van de NSKK bij de Gruppe Luftwaffe, het Legion Speer of de Gruppe Todt. Uiteindelijk dienden er ongeveer 10.000 Nederlanders bij de NSKK.

Terwijl Geert in Frankrijk was, werden bij zijn vrouw Sien thuis de ramen ingegooid. Daders konden niet worden opgespoord, maar kwamen waarschijnlijk van buiten de gemeente Koedijk.

Op grond van een bestaande regeling werden de kosten van deze vernieling door de gemeente vergoed. Het betrof hier immers een vernieling van vensterruiten om redenen van politieke aard, zoals in de regeling werd genoemd.

Nu werd echter ook een vlaggenstok ontvreemd. Dit gebeurde laat in de avond en bewoonster had er dan ook niets van gemerkt. Ook hier vroeg zij vergoeding voor op grond van dezelfde regeling. Vlaggenstokken of palen stonden in deze regeling echter niet met name genoemd. Daarom werd door de gemeente advies gevraagd aan het provinciaal bestuur van Noord-Holland. Dit bestuur deelde mede, dat er weliswaar geen enkele verplichting bestond de stok te vergoeden, doch dat zij er geen enkel bezwaar tegen zouden hebben, als de gemeente de kosten van een nieuwe vlaggenstok voor haar rekening zou nemen. Dit mede gezien het feit dat de heer L. langdurig werkloos is geweest, de kosten van een nieuwe paal voor hem bezwaarlijk zijn en hij de vergoeding op een behoorlijke manier heeft aangevraagd (en dus niet op hoge toon heeft geëist).

Geert blijft tot april 1943 bij de NSKK. Dan neemt hij ontslag en gaat weer terug naar Koedijk. Nu kan hij echter helemaal geen werk meer vinden en uiteindelijk meldt hij zich dan in november 1943 aan bij de Wehrmacht om wachtdiensten te verrichten.

Wegens wantoestanden bij bewakingsdiensten werden in 1943 bewakers van militaire installaties rechtstreeks bij de Wehrmacht ingedeeld, namelijk bij de Wachabteilung des Chefintendantante beim Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden. De opleiding van de bewakers werd verbeterd en de discipline werd strakker. Ook kregen zij blauwgroene uniformen, waardoor zij in de volksmond de "groene kikkers" of "petroleummannetjes" werden genoemd.

De dienst werd ingezet bij het bewaken van militaire installaties van de Wehrmacht, zoals vliegvelden, militaire depots, gebouwen, belangrijke infrastructuur en dergelijke. (dus geen gevangenen- en concentratiekampen, waarvoor het SS-Wachbataillon was)

De lonen waren hoog en men kreeg goede rantsoenen, ook sterke drank. Voor deze dienst meldden zich dan ook vele werklozen aan, vooral NSB'ers.

Fort Zuidwijkermeer

Geert was bij deze Wachabteilung van november 1943 tot in 1945 in dienst en verrichtte zijn wachten in Den Helder en Heiloo.

Dan komt er een einde aan de Duitse bezetting en wordt Nederland bevrijd. Geert wordt gearresteerd en wordt vanaf 16 mei 1945 gevangen gehouden in Fort Zuidwijkermeer te Assendelft. Het vermogen van hem en zijn vrouw, een bedrag van rond 850 gulden, wordt in beheer genomen door het Nederlands Beheersinstituut (NBI).

Het Nederlands Beheersinstituut (NBI) werd in augustus 1945 na de Tweede Wereldoorlog opgericht als onderdeel van de Raad voor Rechtsherstel. Het instituut was belast met het opsporen, beheren en eventueel liquideren van landverraderlijke vermogens, vijandelijke vermogens en vermogens van tijdens de oorlog verdwenen personen, veelal gedeporteerde of ondergedoken Joden.

Op 19 februari 1947 komt zijn zaak voor bij het Tribunaal voor het Arrondissement Alkmaar. Hij wordt er van beschuldigd, dat hij, Nederlander zijnde, tijdens de vijandelijke bezetting van Nederland:

1° Na zich omstreeks 1938 als lid te hebben aangesloten bij de NSB der Nederlanden en lid is gebleven tot aan de ontbinding van deze beweging

2° Voor de NSB zelfs als groepsleider werkzaam is geweest gedurende enige tijd

3° De vijand of diens handlangers en medewerkers hulp en steun heeft verleend door

a. van 1941 tot april 1943 voor de Duitse Wehrmacht diensten te verrichten als chauffeur of anderszins ingedeeld bij de NSKK, o.m. in Rusland en Frankrijk

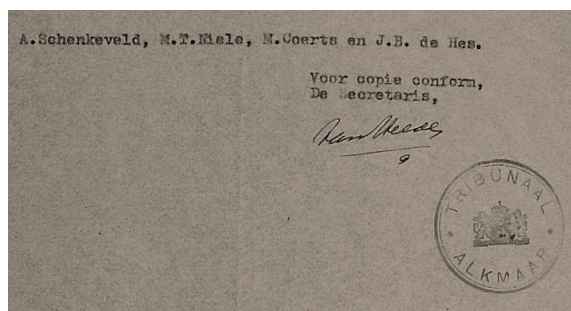
b. van november 1943 tot in 1945 wachtdiensten te verrichten voor de Duitse Wehrmacht, o.m. te Den Helder en te Heiloo, ingedeeld bij de Wachabteilung des Chefintendanten beim Wehrmachtbefehlshaber in den Niederlanden

op grond van welke handelingen hij geacht moet worden zich bewust te hebben gedragen in strijd met de belangen van het Nederlandse volk.

Het Tribunaal overweegt op 5 maart 1947 het volgende:

Beschuldigde is tijdens de gehele duur van de bezetting bij de landsverraderlijke organisatie der NSB aangesloten gebleven. Het Tribunaal duidt hem dit euvel, maar meer nog, dat hij de vijand bij het NSKK en als Wachtsmann diensten heeft bewezen.

Daar tegenover heeft het Tribunaal er bij de bepaling van de strafmaat rekening mee gehouden, dat hij door armoede tot zijn hulpverlening aan de vijand is gekomen en met name, dat het aanvaardbaar acht de verklaring van beschuldigde ter zitting, inhoudende, dat hij, nadat hij zijn dienstverband bij de NSKK in april 1943 beëindigd had, zich aan verdere actieve hulpverlening aan de vijand zou hebben onthouden, indien zijn pogingen om hier te lande arbeid te kunnen krijgen, niet waren mislukt, omdat de boeren, bij wie hij zich aanmeldde, geen NSB'er te werk wilden stellen.

Tribunaal Alkmaar

Het Tribunaal legt dan aan beschuldigde de volgende maatregelen op:

- a. Internering over de periode 16 mei 1945 tot 5 maart 1947, de periode die hij in detentie heeft doorgebracht
- b. Ontzetting van het recht tot kiezen en de verkiesbaarheid bij wettelijk voorgeschreven verkiezingen
- c. Ontzetting van het recht om enig ambt te bekleden

Geert wordt dus met onmiddellijke ingang vrij gelaten.

Bovendien zal het beheer over zijn vermogen een einde nemen op 1 juli 1947.

Geert en zijn vrouw verhuizen naar elders en belanden uiteindelijk in Groningen.

In 1964 overlijdt Sien op 69-jarige leeftijd in Groningen.

De uitvaartdienst wordt gehouden in het gebouw van het Leger des Heils in Groningen.

Geert zal inmiddels ook zijn overleden.

Zij lieten geen kinderen na.

Cor Visser

De namen van Geert en Sien zijn niet de echte namen van het echtpaar.

Bronnen:

Gemeentearchief Koedijk

Dr. L. de Jong - Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog